ՄԵՂՈՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

Լրագրիս միջոցով որ և իցէ մասնաւոր յայտարարութիւն տպել տալը պէտք է վճարել ամէն 4 տողի համար 1 կոպէկ արծաթ:

Հրատարակվում է ամէն շաբաթ օր, մի մի թերթ: Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է 7 ռուբլի:

ԺԲ· ՏԱՐԻ — ՅՈՒՆՎԱՐԻ 18 1869 ԱՄԻ — № 2.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Փարիզ 27ին դեկտ. (8ին յունվարի): Պաշտօնական Լրագիրը հաղորդում է, որ բոլոր տէրութիւնները ընդունել են հրաւէրը, դեսպանաժողովին մասնակցելու համար: Դեսպանաժողովը կը կազմվի 9ին յունվարի:

Կորֆու 24ին դեկտ. (5ին յունվարի). Աթէնքից հաղորդում են. «Այստեղ լինում են պատրաստութիւններ պատերազմի համար: Յունաց զօրքը կենդրոնանում է սահմանի վերայ: Զօրաժողովը սկսաւ. կառավարութիւնը դիտաւորութիւն ունի կազմելու 35,000 կանոնաւոր և 15,000 անկանոն զօրք: Կանդիայի վերայ Պետրոպուլաքին անձնատուր եղաւ, անձնական ազատութեան պայմանով, և տաճկական նաւերը տեղափոխեցին նրան, 600 կամաւոր զինուորների ու Կանդիացիների հետ միասին, Սիրա կղզին: Պետրոպուլաքին մեղադրում է Ֆրանսիական հիւպատոսին: Կանդիայի ժամանակաւոր կառավարութիւնը հրատարակեց յայտարարութիւն, որի մէջ ասում է, թէ կյամառի իր ապստամբութեան մէջ:

Փարիզ 24ին դեկտ. (5ին յունվարի) Հավասի գործակալութիւնը ջրում է այն տեղի վաճառանոցում տարածված լուրը, թէ Ռուսաստանը և Տաճկաստանը իրանց կողմից այնպիսի պայմաններ են առաջարկել, որոնք ստիպում են յետաձգելու դեսպանաժողովը:

Բերլին 25ին դեկտ. (6ին յունվարի): Նահանգական Թղթակցութիւն լրագրում այսօր գրում են, որ կոմս Սոլմսը ստացել է լիազօր իշխանութիւն լինելու Պրուսիայի ներկայացուցիչը դեսպանաժողովում: Կարծում են, որ եթէ չեն ծագել անակնկալ դէպքեր, դեսպանաժողովը կվերջանայ կարճ միջոցում:

Վիեննա 28ին դեկտեմբ. (6ին յունվարի): Այսօրվան բոլոր լրագիրները վրդոված էին լուրերով, թէ Ռուսաստանը պատրաստութիւն է տեսնում պատերազմի համար: Իսկ այսօրվան կիսապաշտօնական լրագիրներում կրկնվում է լուրը, թէ Աւստրիայի կայսրը գնում է Գալիցիա:

Փարիզ 25ին դեկտեմբ. (6ին յունվարի): Etendard և Public լրագիրները յայտնում են, որ դեսպանաժողովը չէ յետաձգվում:

Public լրագիրը չէ երկբայում, որ Յունաստանի կառավարութիւնը կուզէ դեսպանաժողովին իր յիշատակագիրը:

Բերլին 26ին դեկտ. (7ին յունվարի): Վաճառական Սուրհանդակ անուն լրագրում յայտնում են, ստոյգ աղբիւրներից, որ տաճկական կառավարութիւնը, տէրութեանց պահանջին համեմատ, համաձայնեցաւ

ջնջելու իր վերջնագրի հինգերորդ յօդուածը, որով պահանջվում է Յունաստանից խոստումն, որ նա իր գործողութեանց մէջ կհամաձայնվի ազգամիջեան իրաւանց և դաշնադրութեանց հետ:

Կ. Պօլիս 24ին դեկտ. (7ին յունվարի): Այստեղ յոյս ունին, որ դեսպանաժողովը խաղաղական հետևանք կունենայ: Յոյները հաւատացնում են, որ ապստամբները Կանդիայի վերայ շարունակում են իրանց ապստամբութիւնը, Պետրոպուլաքիի անձնատուր լինելից յետոյ էլ:

25ին դեկտ. (6ին յունվարի): Տաճկական կառավարութիւնը խնդրում է, որ դեսպանաժողովը յետաձգվի մի շաբաթ. նորա համար, որ տէրութեանց դեսպանները, որոնք գտանվում են Փարիզում, կարողանան ստանալ իրանց տէրութիւններից կարևոր հրահանգները:

Բելգրադ 25ին դեկտ. (6ին յունվարի). Պաշտօնական աղբիւրներից հաղորդում են, որ տաճկական կառավարութիւնը պատրաստ է Բոսնիայում պատրաստութիւններով պատերազմի համար և կարգում է գնդարաններ Սերբիայի սահմանի վերայ:

Լոնդոն 26ին դեկտ. (7ին յունվարի) Times լրագրի Բերլինի թղթակիցը հաղորդում է, որ Դաւդփաշային, որնոր Դրան կողմից խրկած է Փարիզ, յանձնված է գնելու այս տեղ Շասսպոյի հրացաններ:

Կ. Պօլիս 26ին դեկտեմբ. (7ին յունվարի): Turquie անուն լրագրում հակառակում են տէրութեանց միջամտութեանը, որովհետև այս կարող է միայն վնասել հետևանքներին, որոնք սպասվեցան Խրիմու պատերազմից: Այսպէս մօտերումն տէրութիւնները պահանջում էին Կանդիայի բաժանումնը Տաճկաստանից, չնայելով որ իրանք երաշխաւոր էին հոգալու Օսմանեան տէրութեան ամբողջութեան համար: Հաւանական է. գրում է յիշեալ լրագիրը. որ ներկայ դեսպանաժողովի հետևանքն էլ կլինի տաճկական տէրութեան նուաղումնը: Ուստի և լաւ կ'անէր Տաճկաստանը, եթէ ազատվէր նոցա ստիպողական լծից և սկսէր ներգործել ինքնուրոյնաբար. եթէ բանադնացութեանց ընթացքը կ'ստիպէր Դրան ներկայացուցչին մերժել մասնակցութիւնը դեսպանաժողովի մէջ:

Կ. Պօլիս 26ին դեկտ. (7ին յունվարի): Տաճկական կառավարութիւնը իր դեսպանին Փարիզում, Ջէմիլ փաշային, հրաման ուղղեց, որ նա բողոքէ և հեռանայ մասնակցութիւնից դեսպանաժողովի մէջ, եթէ այս տեղ դատողութիւնները կ'ացնեն նորա վերջնագրի հինգ կէտերից:

Վիեննա 27ին (8ին յունվարի). Presse լրագրում հաղորդում են, որ հարցը Յունաստանի ներկայացուցչին դեսպանաժողովը ներս թողնելու մասին վճռած է այնպէս, որ նա իրաւունք ունի հաղորդելու ժողովին կարևոր մեկնութիւնները և պաշտպանելու Յունաց կառավարութիւնը, միայն չունի իրաւունք անելու ժողովին առաջարկութիւններ:

Ս. Պետերբուրգ. 4ին յունվարի: Դեսպանաժողովի նիստերը լինում են առանց Յունաստանի ներկայացուչի:

Ապստամբները Կանդիայի վերայ մաքրեցին կղզու արևմտեան մասը

Աթէնքումը հասարակական մտքերը վրդովման մէջ են:

Պարսկաստանը կենդանացրեց իր զօրքերը պարսկական — տաճկական սահմանի վերայ:

Ս. Պետերբուրգ 6ին յունվարի. Փարիզում մէկին յունվարի եղաւ դեսպանաժողովի նիստը, վերջին ձևերը կատարելու համար: 22ին խրկվում է Յունաստանին յայտարարութիւն:

Մինչև Յունաստանի պատասխանը դեսպանաժողովը մնում է բաց:

Կ. Պօլիս 12ին յունվարի. Տաճկական տարմղիկը թողեց Սիրա կղզին հաւաստիք ստանալից յետ, որ Էնոզիսը մինչև դատաստանի վճիռը չի դուրս գալ նաւահանգստից:

Եգիպտոսը առաջարկեց սուլտանին նաւատորմիղ և 50,000 զինուոր:

Տաճկաստանը շարունակում է զինուորվելու, երկիւղ կրելով, որ Գէորգ թագաւորը անկարող կ'լինի ստիպել իր նախարարութիւնը ընդունելու դեսպանաժողովի վճիռը:

Աթէնք 24-ին դեկտ. Օդեսսայի համբաւաբերի թղթակիցը հաղորդում է, որ Յունաստանում հասարակութեան մտքերը մեծ վրդովման մէջ են. կամաւոր զինուորները ամէն տեղ պարապած են պատերազմական կրթութիւններով. Յունաստանի բոլոր բնակիչները ոգևորված են: Պատերազմական պատրաստութիւնները լինում են անսովոր գործունէութեամբ. բոլոր ազգը պատրաստվում է պաշտպանութեան համար: Կառավարութիւնը խրկեց զինուորական ճարտարապետ Սիրան, Նավպլիան, Պարոսը, և Պատրասը ամրացնելու համար. երկու թնդանօթաձիգ զինուորների վաշտեր և մի հեծելազօր գուն

երեկ լսրկվեցան ցաճկական — յունական սահմանների մօտ մի քանի օրից մի քանի այլ Թնդանօթաձիգ գնդաւորների վաշտեր եւ կ'լսրկվին ։ Բայցի սրանից կառավարութիւնը կարգադրեց գնելու Բելգիաում ա-սեղնաւոր հրացաններ ։ Ցոյս ունին, որ զօրաց Թիւը կ'հասնի մօտ 45,000 հոգու ։ Բերդապահ զօրքի. ազգային Թիկնապահ զօրքերի եւ կամաւոր գնդաւորների Թիւը կը հասնի մօտ 70,000 ։ Պէտք է նկատել, որ Յոյն ազգային զօրքը զանազանվում է և բոլորականից նրանով, որ նա առաջին է ընկնում կրակի մէջ, իսկ կանոնաւոր զօրքը օգնում է նորա գործողութեանց ։ Լուրերին նայելով, սորագրութիւնը յունական փոխառնութեան համար կ'բացվի Ամերիկաում և փոխառնութեան մի մասի տեղ կ'հաստուցանէ մեծ հասարակապետութիւնը պատերազմական նաւեր, պատերազմական պաշարներ և վառօդ։ Ասումեն, որ նախարարների ժողովում Թագաւորը յայտնել է, որ ինքը ամենեւին երկիւղ չէ կրում յոյն նաւաստրմղի համար ։ Դանիայի կառավարութիւնը վաճառեց մեր կառավարութեան երկու ֆրէգատ. բացի սրանից սպասում են շուտով երկու զրահակիր նաւերի գալստեանը. այն է „Գէորգ“, որ շինած է Լոնդոնում, Օլգա, որ շինած է Թրիեստում։ 21ին դեկտ. Սիրայից գրումեն, որ Հօրարթ փաշան իր նաւաստրմիղով, որ բաղկանում է տասն և մի նաւերից, շրջում է այս կղզու շրջականերում ։ Լուր կար, որ Հօբարտ փաշան պահանջում էր. որ Էնոզիս շոգենաւը իրան մատնեն և տանեն տեղական իշխանութեանցը այս մասին 48 ժամ ժամանակամիջոց ։ Եթէ կ'մերժվի իր պահանջը սպառնում է գերելու շոգենաւը բռնութեամբ ։ Տեղական իշխանութեանց պատասխանը դեռ եւս անյայտ է։ Երկու անգղիական նաւեր նոյն օրը բերին այն կղզին երեք հազար տակառիկ վառօդ ։

— 26-ին դեկտեմբերի. Աթէնքի կենդրոնական մասնաժողովը հրատարակեց հետեւեալ հրաւէրը ։

Յոյներ, եղբայրներ, հայրենակիցներ, անհաւատ և յաւիտենական մեր կրօնի և ազգի դէմ առեղծութիւն երդուողը նորից ձեռք բարձրացրեց մեր վերայ ։ Նա կամենում է ջնջել ազատ Յունաստանը, որովհետեւ նորա մէջ է բոլոր Յոյների յոյսը և ապագան ։ Նա իր վերջնագրով պահանջեց մեզնից անձնից ամօթալի հնազանդութիւնը. նա կամենում է ճնշել մեր առուտուրը. նա կամենում է, որ դուք եւս, որ նորա տէրութեան խաղաղասէր քաղաքացիքն էք, նոյնպէս զգաք նորա չարութիւնը ։ Այսպիսի բարբարոսութեան դէմ կ'ապստամբի բոլոր Եւրոպան ։ Եղբայրնե՛ր, հայրենակիրնե՛ր, Մարաթոնի և Թերմոպիլէի յաղթիչների սերունդնե՛ր, քաջալերվեցէ՛ք. սուլտանի 60,000 ընտիր զինուորները ոչինչ չ'կարողացան ազդել մի փոքրիկ մեր ազգակից խմբին Կանդիայի վերայ. մեր մի նաւը դէմ կ'դնի նորա բոլոր նաւատորմղին. Մի՛ վ'հատէք, լինենք դիւցազներ մեր հայրերի նման և մեր եղբարց նըման. որոնք պատերազմում են Կրէտում և մեր սուրբ դրօշակը կրկին կ'փայլէ սուրբ Սոֆիայի տաճարի պղծած գմբէթի վերայ ։ Յոյնե՛ր, եղբայրնե՛ր, հայրենակիցնե՛ր, քաջալերվեցէ՛ք։ Մենք հսկումենք ձեր վերայ ։ Միջոց մենք բաւական ունինք ։ Ապագան մերն է։ Անհաւատի վերջին ժամը խփել է ։

Աթէնք 21-ին դեկտեմբերի ։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ներսիսեան ազգային — հոգեւոր դըպրոցի հոգաբարձութեան կարգադրութիւնները ։

1868 դեկտ. 5ին պ. Ս. Պալասանեանցը Թողեց ազգային պատմութեան դասատուութիւնը և մեծ. հոգաբարձութիւնը յանձնեց այն ժամանակաւորապէս մեծ. տէր Սանփան աւագ քահանային Մանդինեանց ։

— 12-ին դեկտ. Դպրոցի ներքին յարկի երեք սենեակները, հարաւային կողմում, վարձու տրվեցան պ. Գէորգի Գաւթեանցին տարին 360 ռուբլիով ։

— 19-ին դեկտեմբերի. Հոգաբարձութիւնը ստացաւ նուէր մեծ. Սուքիաս վարդապետ Պարգեւանցից 35 ռուբլի արծ. որ երթեւեկ աշակերտների համար գնվին կարեւոր գրքեր ։

19. մեծ. Հոգաբարձութիւնը ստացաւ նուէր Ռուսաց լեզուի նախկին ուսուցիչ պ. Գարայեվից վեց գասի փողը 9 ռուբլի նոյնպէս աշակերտաց կարեւոր գրքերը ձեռք բերելու համար ։

— 31-ին դեկտ. հերթական հոգաբարձու նշանակվեցաւ 1869 Թուականի յունվար ամսի համար մեծ. պ. Բ. Խօջայեանցը։

31-ին դեկտ. Դպրոցի անշարժ կալուածոց համար պահապան կարգվեցաւ, որ կալուածքները մաքուր պահէ և ապահով ։

1869 յունվարի 9-ին նկարիչ պ. Ստ. Ներսիսեանցը ներկայացրեց հոգաբարձութեան երջանկայիշատակ Ներսէս Ե. աշտարակեցի կաթուղիկոսի պատկերը և ստացաւ սորա համար վարձ 100 ռուբլի ։

— 9-ին յունվարի. Դպրոցի անշարժ կալուածոց վերատեսուչ մեծ. Տէր Թադէոս Խօջաէինաթեանց քահանայն, համաձայն իւր բանաւոր խնդրանաց, արձակվեցաւ իր պաշտօնից և նորա փոխարէն վերատեսուչ կալուածոց նշանակվեցաւ մեծ. պ. Բ. Խօջայեանցը ։

— 9-ին յունվարի. Դպրոցի մեծ. հոգաբարձութիւնը, ըստ առաջարկութեան առաջնորդին Թեմիս, Բարձր Սրբեզան Մակար Արքեպիսկոպոսին, կարգաւորեց բանալ նաւթլուխում մի ծխական դպրոց ։

9-ին յունվարի ըստ առաջարկութեան հոգաբարձութեան ծաղկեվանքի վերատեսուչ հաստատվեցաւ Բարձր Սրբազան Առաջնորդից Զօհրաբ Հայրապետեանցը, իր հօր փոխարէն ։

Ահա հաղորդումենք այստեղ, համաձայն մեր խոստման, մեր ընթերցողներին այն ճառը, որնոր նոր տարու օրը ասաց Ներսիսեան դպրոցի չորրորդ դասատան աշակերտ Նիկ. Լալայեանցը, սրբազան առաջնորդի և մեծ. հոգաբարձուների առաջին:

Առաքելաշաւիղ Սրբազան տէր,

Եւ խնամաշատ Հայր Բարերար.

Զնուիրական և գլարեբաստիկ 'ի հայրենեացն մեզ որդւոցս նոցին 'ի վաղաժամանակեայ աւուրց ածանցեալ պատուադրութիւն խորհրդականս տարեսկիզբն առաւօտու, վերահուչակել ըստ վայելչականին՝ բան և խորհուրդք չեն բաւական համբակիս, զի Թէ էին և ընտելական շնորհք դասակիս՝ զուարնադէն սաղմոսարան կիթառի՝ ախորժալուր հարկանել լարս, և շըթանցս յարմարութիւնք՝ գեղգեղել զքաղցրանուագ եղեգնափող՝ աստուածահայր մարգարէին հետեւելով խրախուսանաց, փող հարէք 'ի գլուխս ամսոյ, յաւուր նշանաւորի տարեկանաց. սակայն 'ի ներքին զգացմանց հոգւոյս, չարդիւնաւորին բաւականութիւնք դրուատական ճառից կենդանի երանգօք երախտագիտութեան, գեղազարդել զնմացուած հան-

բաՀուշակ խոստովանութեան մեծախոր Հուրգըն Երեմեայ առ անբաւութիւնս ողորմութեան երկնաւոր զօրութեանն ծագողի մեզ զնորոգութիւն տարւոյս։ Ընդարձակեցէք լինձ ուրեմն Սրբազան Տէր զկրաւունս, յասպարէզ անցեալ պատկառելի կարգիս, գէթ դուզնաքեայ բանիւք արտայայտել ըզխորհուրդ տարեգլխոյ նշանաւոր աւուրս և նախ զառաջինն, զումարմանս մերոյ։

՚Ի նորոգութեան տարւոյս, երբ տաբաշխարհիկ պանդուխտն գդէմս դարձուցեալ ՚ի կողմն Հայրենեաց աշխարհին, լալահառաչ ձայնիւ և անձկակարօտ սրտիւ զբարիս աղերսէ ՚ի հաճութեանց խնամակալէն երկնից վասն մերձաւորացն և ազգակից եղբարց, ՚ի շնորհաբեր ժամուս, երբ իւրաքանչիւր ազգ և ժողովուրդ՝ յորդին և զեղուն ՚ի հրապարակս քաղաքաց, զբարեբար ազգապետին յիշատակել զնմանս անցեալ աւուրց, և յառաջիկային զօտւորել ՚ի վաստակ. ՚ի յառականիշ վայրկենիս, երբ անցնիւր անհատ զշնորհաւորական բանից դրուատիս և զբարեմաղթութեանց նուագս զուարթերես ընդլայնեալ երկայնին առ մի մի նախամեծար անդամ մարդկութեան և առ պատկառելի հոգևոր և մարմնաւոր բարեբարս իւրեանց, սիրտ ՚ի բոլին ըստ վաղնջական առ մեզ սովորութեան, աճապարեմք կանխել ՚ի դրունս երախտաշատ բարեգութ մեր խնամակալիդ՝ և բիւրաւոր մաղթանօք սրտնեւանդ բաղձանաց շնորհաւորեմք Ձեզ զայս տարեմուտ օր, զոր նորոգէ մեզ ՚ի նախանցեալ հնութեանց ձեռն ամենաբաշխ ժամանակացն հօր։ Մատչիմք զուարճախառն պատկառանօք շնորհաւորել դրուատական բանից ճառիւք՝ և ուրախութեան զուարթ երեսօք զնորոգ քայլափոխ հասարակաց Հօրդ յասախճան առաւելութեան ամաց բարեկրական հասակի, որում պահպանողական շնորհօք խնամածեալ իշխանն մահու և կենաց, արժանի առաջնորդական վարչութեան համարի զՁեզ յիւրումն ժողովրդեան՝ շնորհածաւալ զխնամդ յանդիման մակաղեալ զու հասարակ խումբ որդւոցդ։ Յառաջեմք ընդգրկել զայս անդրանիկ առաւօտ ամանորաբեր կաղանդիս նշանաւոր ՚ի տարեկանս թէ հասակի աճման մարմնոյ, թէ շնորհաց հոգւոյն և թէ բաղդաւորութեանց ամենեցուն մեր առ հասարակ. զի խնամօք անձնադիր հօտապետիդ և մեծապատիւ Տեարց հոգաբարձուաց մերոց թևակոխեմք ՚ի գիտութեանց ՚ի գիտութիւնս առ ՚ի ճանաչել զնշանակութիւն մարդկային կոչման, որդեգրական շնորհաց և ազգական պարտուց։

Այս աՀաւանիկ, Սրբազան Հայր, անդրանիկ խորհուրդ համախմբութեան որդեգրելոցս ձերոց շնորհաց, հաւանիմ ասել՝ այցելու պարոնայս և գերարժան հոգևորականացս, զոր հեղեալ տարածանեմք առաջի խորին զգացմամբ հոգւոյ. իսկ որ ինչ և միւսում պատկերի հանդիսականս աւուր նկարագրութիւն, յառաջ ածել հանից։—Հանդիսութիւն նշանաւոր ասեմ աւուր՝ չէ ինչ տարադէպ. զի ՚ի տարեգլխոյս յայսմ աւուր լէր ՚ի հանդիսական հրապարակի դատաստանի խղճին և յանաչառ ատենի ժամանակին, ՚ի քնին առնու ազգ իւրաքանչիւր թէ յանցելում ամի զոր արդիւնս և իրաւունս վաստակեցաւ յասպարիզի ազգական յառաջադիմութեան։ ՚Ի փորձ և ՚ի կշիռ առնու անհատ իւրաքանչիւր թէ իմաստութեամբ արդեօք թէ անկշռադատութեամբ տնօրինեաց զգործ իւր, նկատեալ առ բարեպաշտութիւն կամ առ թշուառութիւն իւրոյ գերդաստանի։ ՚Ի համար և ՚ի հաշիւ բերէ անձնիւր հոգաբարձու՝ թէ բարեխիղճ արդիւնաւորութեամբ տնտեսեաց ապաստանելոց ի խնամս իւր՝ զգութ և զհոգածութիւն թէ զանձին միայն որոնեաց զփառս և զհանգիստ։ Եւ համանգամայն իսկ ասել զձող չափու և զկշռոյն համեմատութեան ի ձեռն առնու ժողովուրդ ամենայն չափել և կարականել զնիւր տարեորական գործունէութիւն յասպարիզի մարդկութեան, թէ արդեօք ապագայիցն իւրոց որդւոց զպարծանս արգահատո՞ղ թողու հայրութեան, թէ ըզպիտակ անուն համբարձմանն ըստ բաղդին յայն աթոռ նուիրական։ Յայս օրինակ համեմատութեանց նախանցելոցն աւուրց ազգի միոյ և ժողովրդեան՝ ընդ ներկայիս արարուածովքն հանդերձ, ՚ի քննին ծանր են լինձ պատմելոյս մնանել. հապա օն անդր ի հեռանկար և ի հրապարակական թողեալ զատաւոր, յազգային ասեմ լրագրապետս՝ ըզխնդիրն բազմազբաղ և զլուծումն պաշտաճական հրահանգօք, դարձայց ես մուտ գործել ի շրջան ներքին և արտաքին կառավարութեան դպրոցին մերոյ, որ այսօր նշանաւոր գրաւէ զտեղի յազգային խնդիրս, և արդարութեան խղճիւ ճշգրտաբանել Ձեզ որ ինչ ջանադիր հսկողութիւնք են մեծարու հոգաբարձուաց և դաստիարակաց մերոյ։

Խոստովանիմ ես Սրբազան Տէր, ի յօրէ անտի մուտ գործելոյն նոցին գերազանցութեանց ի վարումն պաշտօնի իւրեանց, ջերմեռանդն ջանացողութեամբք՝ ըստ միակ բաղձանաց պատուական գլխոյ Հայաստանեայցս եկեղեցւոյ՝ Տեառն Տեառն Գէորգայ սրբազնագոյն կաթուղիկոսի և ծայրագոյն պատրիարգի, և ըստ քաջալորձ հրահանգաց սրբազան Տեառնդ, զուն գործեն ես քան զեւ ընդարձակել զմիջոց նիւթական և մտաւորական զարգացմանց դպրոցին՝ և աշակերտելոցս ի նմին, զանձնական զոհելով զհանգստութիւն իւրեանց յասպարիզի ազգասիրական ճգնութեանց։ Նշողարձակ արտափայլեն զգօլանի վաստակս, առ ի նշանաւորել արդեամբ ի կամակարն պաշտօնատարութեան իւրեանց զարդարացի վարկումն հայազգի հասարակութեան քաղաքիս։ Իսկ գքրտնավաստակ դաստիարակաց մերոյ՝ զայս և եթ հնարաւորիմ փոքրաբանել. զի որպէս աւետաւոր առաւօտ նորոյ տարւոյս՝ երաշխաւորէ մեզ զնորանոր յաջողուածս և զբարեբաստիկ կեանս յընթացս տարեւորս շրջանի, նոյնպէս համապազօրեայ խորհուրդք ուսուցչաց մերոց՝ և խնամով գործադրութիւնք նոցին, խոստանան զնորանոր և ըղհիմնաւոր կրթութիւնս՝ ի զանազան աւարկայս մեզ մատակարարելի ուսմանց։

Ուսումնակից եղբարք, զարդիս զի՞նչ այլ մնայ մեզ, զի՞նչ եթէ ոչ երախտագէտ հոգւով փառս և գոհութիւնս վերախնկել յաթոռ նախախնամականին, որ զօրս զայս մեծ պարգևեաց մեզ. և շնորհակալ մտօք հայցել, զի զնորին սրբազնակատար օծութիւնն զվեհափառ հայրապետն մեր՝ ընդ երկայն աւուրս շնորհեսցէ մեզ, շնորհազարդ պայծառացուցանելով զիշխանութեան նորին զաւազան ի հանդիսի նախնաւանդ օրինացն և ազգական և եկեղեցական վաղադարեան աւանդութեանցն պահպանութեան։ Ընդարձակեսցէ զաւուրս կենաց սրբազան գլխապետիս Հայոց Վրաստանեայց՝ անփորձ վերբերելով զաս յամենայն չարաղէտ պատահարաց ՚ի մխիթարութիւն մեզ որդեգրացս Ներսիսեան Ազգային—Հոգևոր ուսումնարանի և հայազգի ժողովրդականաց։ Ջօէլ համակամութեան և զհոգի ազգասիրութեան գերանդնիւ հոգաբարձուաց դպրոցին վառ և բորբոք պահեսցէ յաւելով յանձն ամենե-

ցուն նոցա գիտրդութիւն՝ տանել ընդարձակ սրտիւք ամենայն ընդ առաջ եկեալ դժուարութեանց պաշտօնի իւրեանց. գործնականեսցէ պատարուն արդեամբք զամենօրէական վաստակ փութաջան ուսուցչաց մերոց 'ի փառաւորութիւն անուան դպրոցին և զարդարանս մերոյ մանկութեան: Եւ զմեզ զամենեսին մնմնաւորեսցէ եօթնարփեան շնորհաց Հոգւոյն՝ 'ի պիտանաւորութիւն ազգի և եկեղեցւոյ, ամէն:

Շարադրեաց և ասաց աշակերտ չորրորդ դասատան Ներսիսեան Ազգային — Հոգևոր Դպրոցի՝ Նիկողայոս Լալայեանց Գզլարեցի:

'ի 1-ն յունվարի 1869 ամի
'ի Քաղաքն Տփխիս:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԻՐԻ՛Ր ԹՇՆԱՄԻՆԵՐՈՒԴ

Պատմութիւն գաղթականների կեանքից Հիւսիսային Ամերիկայում)

ԳԼՈՒԽ Բ.

Ավգուստինը գնաց Բրեմեն, որ մեծ վաճառաշահ քաղաք է, ուր կային շատ նաւեր, որոնցով կարելի էր ուղևորվել աշխարհի դէպի ամէն մասերը: Կամեցաւ տեղեկանալ թէ նրանցից որն է գնալու Ամերիկա: Հէնց այդ ժամանակումը Եւրոպայի և Նոր աշխարհի մէջ կային ոչ պակաս երկիւղներ: Ավգուստինը իմացաւ, որ մի մեծ վաճառականական նաւ ճանապարհորդելու է այն օրերում դէպի Նիւ—Եօրք, գնաց որոնելու նաւապետին, որ խօսի նորա հետ:

Նաւապետը էր հմուտ և չափահաս ծովագնաց, որնոր այրվել էր սաստիկ հարաւային արեգակից: Նորա աչքերում բարութիւնը փայլում էր, ով գործ էր ունեցել նաւապետ Սանտինգի հետ, վկայում էր, որ մաքուր, ճշմարիտ և հաստատաբարոյ մարդ է: Նա կարողանում էր հաւատարմութիւն ազդել իւր ճանապարհորդակիցների մէջ մինչև անգամ ամենասաստիկ փոթորկի ժամանակը, երբ որ ամէնին տիրում էր երկիւղը և յուսահատութիւնը, ոչ որ համարձակվում չէր անհնազանդ լինել նաւապետին և յետ կանգնել նորա հրամանիցը:

Ավգուստինը գտաւ նրան իջևանի մէջ ծովի ափումը, ձեռին մի բաժակ գինի բռնած: Ծեր ծովագնացը նստել էր լուսամուտի վերայ, և զուարճանում էր նայելով դէպի իւր նաւը, որ կոչվում էր „Կարոլինա" որ կանգնած էր նաւահանգստում:

—Ի՞նչ է հարկաւոր ձեզ, պատանի՛, հարցրեց նա Ավգուստինից, երբ որ Ավգուստինը յայտնեց թէ բան ունի խօսելու նորա հետ:

— Ես կամենում եմ ճանապարհել դէպի Ամերիկա, պատասխանեց նա հաստատապէս. բայց սիրտը սաստիկ բաբախում էր:

—Ահա ինչ եմ ասում. հարկաւոր է պատրաստվել շուտով, որովհետև „Կարոլինան" (նաւը) վաղը ճանապարհ կ'ընկնի, թէ հողմը չ'փոխարկվի, ուրեմն բերէք ձեր կայքը նաւի մէջ, և հատուցէք ութսուն և հինգ տալեր (93 կոպ. արծ.) և կարող էք այժմ տեղ ունենալ:

Այս խօսքը, որ է ութսուն և հինգ տալեր, զարմացրեց Ավգուստինին. նա ամենևին մտածել չէր, թէ մինչև Նիւ—Եօրք այնքան թանկ կ'լինէր. այդ պատճառով էլ նա ճանապարհի ծախքի համար քիչ փող էր վեր առել և մնացեալը թողել էր մօր և քոյրերի համար: Խոնարհեցնելով գլուխը սրտում սկսաւ խօսել:

—Ես չունեմ կարողութիւն այդ գումարը հատուցանելու ... չեմ կարող արդեօք գործել ինչպիսի և իցէ գործ նաւումը, որ օգուտ լինի...

Նաւապետը սեղմեց Ավգուստինի ուսը. և նայելով հարկադրաբար այդ գեղեցկին՝ պատասխանեց քաղցրութեամբ.

— Ես տէրը չեմ „Կարոլինային և չեմ կարող պակասեցնել գինը, որը նշանակված է ամէնի համար: Լաւ է քեզ համար մնալ Եւրոպայումը, եթէ չես կարող հատուցանել ութսուն և հինգ տալերը.

Ավգուստինը կարող էր հատուցանել այդ գումարը, միայն մտածում էր, եթէ Ամերիկայում նա պատահի ձախորդութեան, ապա էլ չէ կարող յետ դառնալ դէպի մայրը, և կարելի է, որ էլ նրան չ'տեսնէ: Այդպիսի մտածմանց մէջ նորա աչքերը լցուեցան արտասուքով, ինքն էլ շշնջելով ասում էր—խղճալի մայր իմ:

Այս խօսքերը շարժեցին նաւապետին, երբ որ լսեց: Նա սկսաւ գթալ այդ խեղճ պատանեակի վերայ տեսնելով նորա պարզ և յարգելի հայեցուածքը, ևս այն թէ ինչպիսի քնքոյշ կերպով սիրում էր իւր մօրը, ուստի կամեցաւ նրան օգնել:

—Լսիր սիրելիդ իմ, ասաց նա յօժարակամ—ասա՛, ինչո՞ւ համար ես գնում Ամերիկա. եթէ միայն ծածուկ չէ այդ: Ես եղել եմ այնտեղ շատ ժամանակ, ճանաչում եմ շատ Ամերիկայիներու, և կարող եմ տալ քեզ լաւ խորհուրդ: Ես ծեր եմ, բայց դու մատաղահաս, կարելի է, որ քեզնից աւելի հմուտ լինեմ: Մի՛ մտածիր, թէ հարցնում եմ քեզ հետաքրքրութենից, դու ինձ պարզապէս իմացիր:

Նաւապետի խօսքերը արտաշնչվում էին բարութենով, և Ավգուստինը պարզապէս պատմեց նրան իւր պատմութիւնը: Ծովագնացը լսում էր ուշադրութենով, որպէս թէ սովորում է նրանից, և երբ վերջացրեց, նա պինդ սեղմեց նորա ձեռքը աւելացնելով այս խօսքերը.

— Դու լաւ մարդ ես: Ցոյց տուր ինձ այժմ քո հօրեղբօր թղթերը, ես կիմանամ այդ բանի միտքը, և կարող եմ քեզ ասել, թէ արդեօք ճշմարիտ են այդ վկայագիրները, և յոյս կայ արդեօք ստանալ ինչ և իցէ: Ահա դու ոչ ոքի հետ խորհուրդ չես տեսել, բացի մօրիցդ, որ չէ կարող շատ բան հասկանալ: Ցիմարաբար և զուր կ'լինի գնալդ Ամերիկա, եթէ մի յոյս չ'կայ այդ գործքի յաջողմութեան վերայ:

Թղթերը Ավգուստինի գրպանումն էին, նա իսկոյն տուեց Նաւապետին—Սանտինգին որնոր ուշադրութեամբ նայեցաւ և ասաց.

Այդ վկայագիրները օրինաւոր և ճշմարիտ են. նորա նամակները ամէնը կարգին են... բայց մի մտածիր. մատաղ բարեկամ, թէ այդ ամէնը հեշտութեամբ կստացվի: Այնտեղ շատ փող և շատ հոգացողութիւն է հարկաւոր: Այժմ դու չես կարողանում հատուցանել և ճանապարհի ծախքը: Հարկաւոր է լաւ մտածել, թէ ինչպէս պէտք է սկսել գործը: Ծերունին իւր ձեռքերը նեցուկ դրաւ իւր ալեզարդ գլխին. Ավգուստինն էլ զգում էր իւր շնչառութիւնը, սպասելով անհամբերութեամբ, թէ ինչ է ասելու այդ բարի մարդը. որ դէպի նա զգացել էր մի այնպիսի սէր. ինչպէս դէպի հարազատ իւր ազգականը:

—Լսի՛ր պատանի՛, ասաց նա, բարձրացնելով գլուխը-ով կ'սիրէ մօրը այնպէս ջերմեռանդութեամբ ինչպէս դու, նա համարձակ կարող է ովկիանոսների վրայով անցնել, որ կարողա-

նայ հասուցանել նրան կենցաղավարութեան միջոց: Հենց միայն դրանից կարելի է դատել, որ դու օրինաւոր մարդ կ'լինիս և կը հանիս քո նպատակիդ: Ես կամենում եմ օգնել քեզ ինչով կարող եմ: Դու զուարճացիր մի փոքր այս նաւահանգստում, ես կ'աշխատեմ քո գործիդ համար. դու սպասիր ինձ, մի ժամից յետ կը դառնամ, և կարելի է ուրախ համբաւով:

Դոհանալով նրանից Ավգուստինը խոստացաւ սպասել նորա դարձին, և գնաց նաւահանգիստը „Կարոլինան" անուանելու, որով ցանկանում էր ճանապարհորդել: Եթէ „Կարոլինան" գնար առանց նորա. նա պէտք է սպասէր երկար ժամանակ, և մնար այն քաղաքում ուրիշ նաւի երթալուն, որով անշուշտ կ'պակասէր և նորա փոքրիկ գումարը: Եթէ բարի Սաուտինգին յաջողվի, կարող կ'լինէր էժան գնով ճանապարհորդել: Այս մտքերով մանէր դալիս ծովի ափումը, և անհամբերութեամբ սպասում էր նաւապետի պատասխանին: Նորա մօտով անց ու դարձ էին անում շատ նաւաստիներ. որովհետև նաւահանգստում կանգնած էին շատ նաւեր. որոնք վեր էին առնում կամ դուրս էին բերում ղանաղան ապրանք:

Այդ անդադար շարժումները, տեսակ տեսակ դէմքերը, մէկը թուխ, միւսը սպիտակ, և բազմաթիւ մակոյկները, որոնք կանգնած էին նաւահանգստի մօտ, աղաղակը և բարբաջը դրաւում էին այդ մատաղահասի ուշադրութիւնը, որոնք առաջին անգամն էր ծովափնեայ քաղաք տեսնում, նա ամենևին մոռացաւ, թէ ինչու համար է ինքն այնտեղ. ուր բոլորը նորա համար նոր էր և զարմանալի:

Յանկարծ յուսահատութեան մի ձայն հարկադրեց նրան կանգնել: Նորա առաջև կանգնած էր մէկ կին, ձեռքին երեխայ, ու վանդակներից թեքված լինելով դցում է երախային ջրի մէջ: Ավգուստինը նկատեց և տեսաւ մէկ երեխայ, որ ծփվում էր ալիքների միջում: Զմտածելով երկար, Ավգուստինը ղցեց իւր վերնաշորը, թռաւ ջրի մէջ. լողաց դէպի խեղդվող երախայն: Նա գերազանց լողաց, և բռնեց մէկ ձեռքով դունատված աղջկանը, պահելով նրան ջրից բարձր ու լողաց կրկին դէպի ցամաքը: Այնտեղ արդէն հաւաքվել էին շատ հեռաքրքիրներ, որոնք նայում էին այդ պատահմունքին ինչպէս մի նշանաւոր դիպուածքի վերայ. միայն մի քանիսը սկսան բանալ իրանց նաւակները, և յառաջել դէպի երեխայի փրկողը: Աղջիկն անզգայացել էր, երբ որ Ավգուստինը մոցրեց նրան նաւակի մէջ: Երբ նա դուրս եկաւ ծովի ափը, դէպի նա արձակեցաւ կինը արտասուքով և ուրախութեամբ: Այդ պատանին երախայն տալով նրան զգուշութեամբ կամենում էր հեռանալ, որ փոխէ իւր թաց հագուստը. հենց այս միջոցում յանկարծ բազմութեան միջից դուրս եկաւ մէկ ձայն. և նայում էր ջրահեղձ երախային, որի ուշքը յետ էր դառնում:

— Ո՞վ փրկեց Լիւսիային, ո՞ւմից պարտաւոր եմ շնորհակալ լինել.

Կինը ցոյց տուեց Ավգուստինի վերայ, և նա յանկարծ երևեցաւ նաւապետ Սաուտինգի առաջ. որ խօսում էր խռովութեան մէջ:

Ահա և երևում է, որ բարի գործը ամէն ժամանակ վարձատրվում է: Ճանաչում ես արդեօք Ավգուստին այդ աղջկանը, որին դու փրկեցիր, դա նաւի տիրոջ աղջիկն է, որով դու կամենում ես գնալ Ամերիկա: Այնտեղ ես համոզել եմ պ. Սարոտին, որ անէ այլ բարութիւնը քեզ տանելու. դու փրկեցիր նորա սիրելի աղջկանը մահից, գնանք նորա մօտ, ես քեզ չեմ թողնել այժմ: Լիւսիան իմ հոգեզաւակն է, ես սիրում եմ նրան հօր պէս:

Ավգուստինը կամեցաւ հրաժարվել, որովհետև թրջված էր, բայց նաւապետը չը կամեցաւ լսել նրան, վեր առաւ Լիւսիային և այդ պատանեակին ու բերաւ դէպի մի մեծ տուն: Երեխայի հայրը վազեցաւ նրանց յառաջ սասիկ շփոթված, արդէն հասել էր նրան համբաւը այդ պատահմունքի համար, նա էլ չ'կարողացաւ ոչինչ արտասանել, միայն գրկեց երեխային և նորա փրկողին:

— Լաւ է, որ աղջիկ պարոնը չ'գիտէ ոչինչ, ասաց նաւապետը. եթէ ոչ, նա կմեռնէր երկիւղից: Այժմ ուրախութիւնը կը հարկադրէ մեզ մոռանալ այդ տարաբախտութիւնը. սակայն պէտք է առաջ հագցնել այդ քաջ պատանեակին ցամաք հագուստ, որ չ'լինի թէ նա հիւանդանայ:

— Եկէք նաւապետ իմ մօտ, ասաց պ. Սարոտը, — վեր առէք բոլորը, ինչ որ հարկաւոր է, ես գնամ պատրաստեմ ամուսնոյս, ես դեռ չեմ կարող ուշքի դալ, և ամենևին չեմ մոռանալ իմ աղջկանս փրկողին:

Երբ որ մօրը պատմեցին այդ պատահմունքը, նա գունատվեցաւ, և բռնեց երեխային, ու ծածկեց նրան ջերմ համբոյրներով: Արտասուքը թեթևացրեց նրան: Երբ որ Ավգուստինը ներս մտաւ, նա յարձակեցաւ դէպի նա մեծարելու համար, բռնեց նորա ձեռքերը, և արտասուքով ասաց.

— Ես ինչպէս շնորհակալ լինիմ քեզ նից, դուք փրկել էք իմ աղջկան, իմ սիրելի Լիւսիային . . . ինչով կարող եմ վարձատրոյց լինել ձեզ:

— Դա մի հասարակ պատահմունք է, պատասխանեց համեստաբար պատանին, ամէնքն էլ կարող են անել այդ:

— Բայց միայն այն տեղ կանգնած կային տասնի չափ բերանաբաց մարդիկ, և ոչ ոք չը շարժեցաւ տեղից, ասաց նաւապետը ծիծաղելով. ես զուր չեմ սիրել քեզ առաջին անգամ տեսնելովս:

Երկարաբանութիւն չէ հարկաւոր, թէ ինչպէս սիրեցին, և շնորհակալ եղան այդ պատանեկիցը, և թէ ինչպէս մեծարեցին նը-րան: Նա հանդիպեցաւ բարի ընտանեաց, և չմոցաւ թէ ինչպէս արտայայտէր իւր շնորհակալութիւնը: Նա կատարեալ բախտաւոր եղաւ իւր բարի գործով:

„Կարոլինա" նաւի հարուստ տէրը-Սարոտը կամեցաւ առատապէս պարգևատրել Ավգուստինին իրան հաւատարմութիւն ցոյց տալու համար, բայց Ավգուստինը չը ընդունեց ոչինչ. միայն խնդրեց Ամերիկա գնալու համար վկայագիր և մէկ յանձնարարական նամակ մի զօրեղ Ամերիկացու վերայ, որ կարողանայ հեշտացնել իւր հօգսերը և անբաւականութիւնները, որ կարող են պատահել մի Եւրոպացու նոր — աշխարհքումը: Այդ անշահասիրութիւնը չէր կարելի, որ չ'զարթնացնէր համակրութիւն ազնիւ և բարի նաւապետի մէջ, որ սիրեց Ավգուստինին ինչպէս իւր հարազատ որդուն և խոստացաւ հոգալ նորա համար, ինչպէս իւր որդւոյ վերայ:

Նաւի տիրոջ ընտանիքը կամենում էին պահել իրանց մօտ փոքրիկ Լիւսիայի փրկողին. բայց նաւապետը յայտնեց, որ չէ կարելի կորցնել ժամանակ, եթէ հողմը յարմար լինի, որ յաջողակ սկսվի երկար ճանապարհորդութիւնը: Հենց դորա մասին ինքը Ավգուստինը շտապում էր. որովհետև համարում էր ամէն մի կորցրած ժամը, որ չէր նուիրած անհոգ անելու համար իւր ընտանիքը: Սար-

բո

րել՝ իմ խօսքս։

— Մի՞թէ նաւապետ Սաւուինը չէ կարող ազատել քեզ։

Կարող է, միայն նա պարտաւոր է իմանալ Սորոտի համաձայնութիւնը։ Սակայն ես այդ լաւ չ'գիտեմ, միայն իմանում եմ որ ես կատարեալ բախտաւոր կլինէի, եթէ կարողանայի չ'բաժանուել քեզնից։

— Կարող էք չ'բաժանուել իմ որդիք, յայտնեց նաւապետի բարձր ձայնը, որնոր աննկատելի կերպով մօտացել էր այդ մատաղահասներին, և լսել նոցա խօսակցութիւնը։— Հապա ինչո՞ւ դուք բացել էք ձեր աչքերը իմ վերայ. շարունակեց նա ծիծաղելով.— Ես նաւի միջում կատարեալ իրաւունք ունիմ, կարող եմ արձակել մինչև անգամ ծովային ամէն զինուորներուն, ոչ թէ միայն մէկին։ Ես յօժարութեամբ արձակում եմ Նադիլին Ավգուստինի հետ. որովհետև դուք երկուսներդ էլ լաւ տղերք էք։ Սորոտը յօժար կ'լինի, որ ես կատարել եմ Վիւսիայի փրկողի ցանկութիւնը։ Դուք երկուսներդ կ'լինէք ուրախ միասին. և այդ ընկերութիւնը կ'պահպանէ ձեզ ծանր վայրկեաններումը։ Որովհետև ես միշտ բաւական եմ եղել Նադիլի ծառայութեամբը. ապա տալիս եմ նրան Սորոտի կողմից ընծայ հարիւր տալեր. որ դնէ իւր համար մի կտոր հող Ավգուստինի կայքից մօտ։ Դբբև բախտաւոր ընկերներ ապրեցէք, և երբ որ նաւապետ Սաւուինը բոլորովին կը ծերանայ, և անպէտք կ'լինի գործքի համար տուէք և նրան մէկ տան անկիւն ձեզնից մօտ, ուր կարողանայ անցուցանել մնացեալ օրերը և հողին տալ իր ոսկորները։

Ուրախութիւնը և շնորհակալութիւնը այնպէս շփոթեցին այդ մատաղահասներին, որոնք չ'գտան մէկ խօսք, թէ ինչպէս արտայայտեն իրանց զգացմունքը։ Նոքա նաւապետի ձեռքը բռնած համբուրում էին որդիական քնքուշութեամբ։

Այս բաւական է, ասաց շարժված ծերը.— Եղէք մաքուր, բարի և ճշմարտասէր, սիրեցէք մինչև անգամ ձեր թշնամիներուն, և ձեր ամէն ձեռնարկութիւնը կը յաջողվի։ Ահա մենք արդէն ծովի ախումն ենք, և ինձ պարտ է հրաման տալ նաւահանգստեան տեղը մտնելու։

Նաւապետը գնաց, ուր իւր պարտաւորութիւնն է, թողնելով նրանց կատարեալ բախտաւոր։ Այդ մատաղ մարդիկը վառահաբար սպասեցին ապագային, նոցա աչքերը փայլեցին ուրախութեան արտասուքով, նոքա գրկախառնվեցան ինչպէս եղբարք, խոստանալով սուրբ պահել բարի նաւապետի խորհուրդը։ Արդէն նոցա շուտ երևեցաւ ափը, որ այնպէս ամպամած էր, որ հազիւ թէ որոշվում էին տները, ծառերը և աշտարակները։ Ավգուստինը հետաքրքրութեամբ նայում էր իւր նոր հայրենեաց վերայ. և նորա սիրտը սաստիկ հարկանվում էր անհալութենից։ Վերջապէս „կարոլինան" մտաւ նաւահանգիստը։ Նաւապետն էլ հրամայեց արձակել նաւակը, և ասաց այդ սիրելի ընկերաց։

— Պատրաստ եղէք, որ գաք ետևիցս, ես ինքս պէտք է տանեմ Ավգուստինին մարդու մօտ, որին յանձնել է Սորոտը։ Յուսով եմ, որ նա շատ կ'օգնէ քեզ այդ գործումը, շուտով Ավգուստինն էլ կ'ապահովէ իւր մօրը։ Շուտ արէք, որ չ'լինի թէ հողմը փոխարկվի։

Այդ երկու ընկերները ունէին փոքր կայք, այդ էլ շուտով պատրաստեցին։ Ճանապարհորդութիւնը երկար չէր, բայց այդ մատաղ մարդիկը կարծում էին երկար այդ ժամանակը։ Նաւապետը գնաց շուտով Սորոտի բարեկամի մօտ, որնոր նիւ—Եօրքացի հարուստ վաճառական էր, և որ ցոյց տուեց ջերմ համակրութիւն այդ մատաղ մարդու գործի համար։

(Կը շարունակվի)

ՍՈԽԱԿԻ ԶԳԱՑՄՈՒՆՔԸ·

Պայծառ գարնան զով օրերով,
Այգուց այգուց թաւ սիգերով.
Իջի այգին նուրբ շաղերով,
Կ'երգէր սոխակն շվշըվալով։
Անխիւ վարդին անդ թերաբաց,
Մարգարտաշար պուտ պուտ ցողուած.
Տեսարանովն խիստ զմայլուած,
Կ'երգէր թաշնիկն փողփողելով։—
„Բա՛ց ազնիւ վարդ, ձայնիս բա՛ց դարդ,
Կոկոններիդ կէս—բաց ու բարդ
Անուշ հոտովն թմրուած, ես արդ
Շախ շախ կ'երգեմ շախկրտալով։
„Ախ թէ քո թուփ չէր փշալից,
Իջեալ թուփիդ կոկոնակից.
Կըզնէի բացման քու ձիր,
Խրախ հոգւոյ նոր երգերով։
Էն—Արարիչն իմու քու մէջ
Համակրութեան սիրոյ սուրբ շէջ
Զրգեց, և՛ ասեց պահել անշէջ
Ո՛հ, ես այդ կ'երգեմ ստոատալով։
„Է վարդ ձայնս քեզնով բացուած.
Առանց քեզ վարդ ձայնս է հատուած.
Թարց ինձ դու—վարդ երբ ես տեսուած,
Վա՜շ ճոխ կ'երգեմ ճըխճըխալով։
„Երգ իմ, վարդ՝ թարց՝ քեզ է ինձ տօժ,
Թարց քեզ ինձ սէր մահ է և գօժ.
Ուրեմն, քեզ՝ ինձ որքան կայ ոյժ
Կ'երգեմ ձիլ ձիլ ձըլվըլալով։
„Բէն 'ի բնէ կըշռեց արժէք
Գեղեցկութեանդ՝ գայլայլ իմ երգ.
Եւ գեղդ՝ անզոյգ երգոյս իմ հեգ.
Զի՞ չ'երգեցից դայլայլելով.
„Գով եմ արժէքիս, վարդ իմ, գով.
Վարդ, թէ տրտունջ զինէն է քո,
Հա՛հա արա սիրոյդ գլխ զոհ,
Երգել յապայս ճնճերելով։
„Սուր թէ ինձ ահ մահու ցուցցէ,
Սուգ թէ յետին շունչս ընկճիցէ.
Սիրոյդ 'ի տես երբ և լցէ,
Սուր սուր կ'երգեմ կըկըլալով։
„Արդ էր մարդիկ զուր զմայլուին,
Եւ սէր 'ի տանջ սիրահարուին.
Թո՛ղ ես միայն ազնիւ վարդին
Ազնիւ դունին, ազնիւ հոտին։
„Յոյլ կենսական ոգին և հոյլ,
Մեքենայիւ բուռն սիրոյս
Քարշեմ 'ի սփիւռ երակներոյս
Ճիշտ կենսատու ոգին հոգւոյս։
„Սոխաւ գիլ գիլ ես ձայն տալով,
Ճախրաշրջան վեր վեր կալով,
Կ'երգեմ կ'ասեմ վարդիս գալով,
ԻՄՍ ԵՍ, ԻՄՍ ԵՍ, թրթըռալով։

Պաքայ Բահաթրեանց։

Հրատարակիչ Հ. ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՑ
Խմբագիր Պ. ՍԻՄԷՕՆԵԵԱՆՑ.
ի Տպարանի Հ. Էնֆիաճեանցև ընկ.
ի տան. Զիթախեանց.

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ 18 ЯНВАРЯ 1869 Г.
ТИФЛИСЪ.